

4. Философия культуры. Становление и развитие / Под редакцией М. С. Кагана, Ю. В. Перова, В. В. Прозерского, Э. П. Юровской. – СПб.: Издательство "Лань", 1998. – 448 с.
5. Фромм Э. Бегство от свободы / Эрих Фромм. – М.: Прогресс, 1990. – 270 с.
6. Фромм Э. Революция надежды. Избавление от иллюзий / Эрих Фромм. – М.: Айрис-пресс, 2005. – 352 с.
7. Хорни К. Невротическая личность нашего времени. Самоанализ / Пер. с англ. В. В. Старовойтова. – М.: Айрис-Пресс, 2004. – 464 с.

References

1. Kulturolohiia / Uporiad.: O. I. Pohorilyi, M. A. Sobutskyi. – 2-e vyd. – K.: Vyd. dim "Kyievo-Mohylianska akademiiia", 2005. – 320 s.
2. Filosofiya XX veka. Uchebnoe posobie / [V. I. Dobryniina, V. S. Grekhnev, G. M. Ponomareva i dr.]. – M.: TsINO obshchestva "Znanie" Rossii, 1997. – 288 s.
3. Filosofiya dlya aspirantov: Uchebnyk / Pod red. I. I. Kal'nogo. 3-e izd., ster. – SPb.: Izd-vo "Lan", 2003. – 512 s.
4. Filosofiya kul'tury. Stanovlenie i razvitie / Pod redaktsiei M. S. Kagana, Yu. V. Perova, V. V. Prozerskogo, E. P. Yurovskoy. – SPb.: Izdatel'stvo "Lan", 1998. – 448 s.
5. Fromm E. Begstvo ot svobody / Erikh Fromm. – M.: Progress, 1990. – 270 s.
6. Fromm E. Revolyutsiya nadezhdy. Izbavlenie ot illyuziy / Erikh Fromm. – M.: Ayris-press, 2005. – 352 s.
7. Khorni K. Nevroticheskaya lichnost' nashego vremeni. Samoanaliz / Per. s angl. V. V. Starovoytova. – M.: Ayris-Press, 2004. – 464 s.

УДК 304.4:009:3.071(477)

Румко Жанна Петрівна
заступник директора Київського міського центру
народної творчості та культурологічних
досліджень Департаменту культури
Київської міської державної адміністрації

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У статті аналізуються наслідки адаптації закладів освіти, культури, охорони здоров'я до ринкових відносин. Констатується, що кризова ситуація в цих галузях значною мірою зумовлена неспроможністю держави в умовах економічних негараздів утримувати за бюджетні кошти на необхідному рівні фінансування соціально-культурної сфери, а також тим, що остання була успадкована сучасною Україною з часів функціонування державно-планової економіки. Висвітлено зовнішні і внутрішні сприятливі чинники та перешкоди. Аналіз організаційно-функціональної структури державного управління у сфері гуманітарного розвитку дав змогу визначити пріоритетні напрями вдосконалення його діяльності.

Ключові слова: соціогуманітарна сфера, культурна політика, гуманітарний розвиток, державна гуманітарна політика, державна стратегія гуманітарного розвитку, організаційно-функціональна структура.

Румко Жанна Петровна, заместитель директора Киевского городского центра народного творчества и культурологических исследований Департамента культуры Киевской городской государственной администрации

Приоритетные направления совершенствования организационно-функциональной структуры государственного управления в сфере гуманитарного развития Украины

В статье анализируются последствия, возникшие в результате адаптации учреждений образования, культуры, здравоохранения к рыночным отношениям. Констатируется, что кризисная ситуация в этих отраслях в значительной степени обусловлена неспособностью государства в условиях экономических трудностей содержать за бюджетные средства на необходимом уровне финансирование социально-культурной сферы, а также тем, что последняя была унаследована современной Украиной со времен функционирования государственно-плановой экономики. Освещены внешние и внутренние благоприятные факторы и препятствия. Анализ организационно-функциональной структуры государственного управления в сфере гуманитарного развития позволил определить приоритетные направления совершенствования его деятельности.

Ключевые слова: социогуманитарная сфера, культурная политика, гуманитарное развитие, государственная гуманитарная политика, государственная стратегия гуманитарного развития, организационно-функциональная структура.

Rumko Zhanna, deputy director of the Kyiv City Centre of Folk Art and Cultural Studies, Department of Culture of the Kyiv City State Administration

Priority directions of improvement of the organizational and functional structure of public administration in the sphere of humanitarian development in Ukraine

The paper analyzes the situation resulting from the adaptation of educational, cultural, healthcare institutions to a market economy. It is noted that the crisis in these areas is caused, to a great extent, by the inability of the state, under

conditions of economic difficulties, to maintain budgetary funds at the required level in order to finance the socio-cultural sphere and also by the fact that the latter was inherited by modern Ukraine from the times of planned economy.

The analysis of organizational and functional structure of state administration in the field of human development made it possible to identify priority areas for improvement of its activities, including:

- enhancing the prestige of the executive agencies, responsible for humanitarian policy, which in turn will reduce the occurrence of destructive tendencies in society, uncontrollable local and asocial processes;

- improving the standards of living;

- a clear development strategy of the organizational and functional structure of state administration;

- working on the development strategy of the regions and the whole country by the budget and tax systems;

- the presence of intellectual potential in all areas.

Internal and external environment factors and obstacles were highlighted, namely:

- forming and implementation of the high standard of living;

- civilizational guidelines of humanitarian development of Ukraine;

- achievements and needs in the humanitarian field;

- implementation of European standards in the legal support of national humanitarian sector;

- reforming of the Ukrainian education system in the context of major trends in the European Higher Education Area;

- culture as a factor of the formation of European identity and the growth of the human potential of the country;

- actualization of Ukrainian heritage as an integral part of the European heritage;

- modernization dimension of cultural policy;

- integrated management model of cultural and information space of Ukraine.

The article states that our country is among the countries with high scientific potential, so priority activity of public authorities should comprise the creation of conditions that provide not only an increase of such potential, but, above all, its maximal realization for the public interest. The state has to become a leader of innovation and direct investment development and an organizer of research and development in advanced areas of scientific and technological progress and to facilitate their implementation in all spheres of economic activity.

The article analyzes the existing the following problems: inconsistent of legislation in the field of innovation and investment; significant reduction of the innovative activity of enterprises and general deterioration of innovation of culture; ineffectiveness of legal protection of intellectual property; an appropriate forecasting system of scientific and technological development and innovation has not been created; widespread practice of ignoring the law or suspension of the articles of laws concerning financial support of innovation.

Despite the fact that the basic constituents of humanitarian spheres – education, culture, science, and health – are investigated more than by one generation of scientists and researchers, social policy itself has become the object of attention and learning in our country not long ago. A practical interest to itself, this sphere of social activity has returned just the last decade – since the development and establishment of independent democratic Ukrainian state. The article deals with the concept of humanitarian policy and human development.

It was determined and analyzed 1) the nature of humanitarian policy as a system of principles, objectives, mechanisms, consistent measures aimed at creating conditions for the development of the humanitarian community; 2) social dynamics of education, science and culture; 3) providing intellectual and spiritual security of a person; 4) implementation of humanitarian and spiritual needs of a person; 5) formation and enrichment of people's creative potential; 6) comprehensive fulfillment of the essential powers of a person, his/her spirituality.

The article examines humanitarian policy not just as a one-sided mechanism to ensure human development, but also as a mechanism of interaction between a person, society and a state, which appears, on the one hand, to focus on people, improving the conditions of life, and on the other hand – to attract people to the state processes, and in a broader sense – to the world cooperation and development, which is now so important for the humanitarian development of the Ukrainian state.

Keywords: socio-humanitarian sphere, cultural policy, human development, public social policy, a person, government strategy of humanitarian development, organizational and functional structure.

Соціогуманітарна сфера є визначальною сферою людського буття. Процес трансформаційних змін, який відбувається в гуманітарній сфері українського суспільства, має передбачити умови для реалізації гуманітарного розвитку людини, освоєння нею соціальних і духовних цінностей. Безперечно, все, що є позитивним в освіті, культурі, медицині, інформаційному просторі належить до національних надбань. Сутність гуманітарного розвитку – це збереження та примноження цих надбань. На сучасному етапі розвитку потрібно тільки вдосконалювати правові, організаційні, фінансові механізми реалізації гуманітарної сфери органами виконавчої влади.

Процес трансформаційних змін, який відбувається в гуманітарній сфері українського суспільства передбачає створення умов для реалізації соціогуманітарного потенціалу людини, освоєння нею соціальних і духовних цінностей. Усе це зумовлює розвиток соціогуманітарної сфери суспільства.

Актуальність піднятої в статті теми полягає в тому, що гуманітарна сфера – це та частина життя суспільства, яка є його рівневим показником матеріального та духовного розвитку. Це вимагає від владних структур нового осмислення суспільних інтересів, вироблення функціональних механізмів щодо вирішення гуманітарних проблем. Політики, впливові ділові кола, науковці ведуть пошук нових механізмів розвитку прогресу. Нова гуманістична парадигма розвитку в сучасному суспільстві, її формування, становлення, подальша еволюція мають бути пов'язані із створенням універсального компоненту освіти XXI ст., кращим продуктом якої стала б людина мисляча. Тобто, у центрі уваги має бути людина та задоволення її культурних, духовних, освітніх потреб, а також надання їй якісних медичних послуг, забезпечення реалізації демократичних прав і свобод тощо. Для цього необхідно чітко накреслити стратегічні напрямки державної політики в гуманітарній сфері.

Мета статті – проаналізувати ситуацію, що виникла в результаті адаптації закладів освіти, культури, охорони здоров'я до ринкових відносин. На основі аналізу організаційно-функціональної структури державного управління у сфері гуманітарного розвитку України визначити пріоритетні напрямки вдосконалення його діяльності.

Гуманітарний розвиток тісно пов'язаний з цивілізаційною проблематикою, яка чітко сформулювалась ще в 20-ті роки XIX ст. Існує багато дефініцій категорії "гуманітарний розвиток". Зокрема, гуманітарний розвиток розглядається, як сукупність галузей, що сприяють задоволенню гуманітарних інтересів людини, спрямованих на піднесення культурного й освітнього рівнів населення, формування людського капіталу. "Гуманітарний походить від французького слова *humanitaire*, латинського *humanities* – людська природа, освіченість. Тобто це сфера, яка має безпосереднє відношення до людини, людського суспільства" [10]. Політика держави в гуманітарній сфері – це: ідеологічні орієнтири, стан науки і освіти, етнополітичні проблеми, міжконфесійні відносини, охорона здоров'я, інформаційний простір [7].

До правових механізмів реалізації гуманітарної політики можна віднести:

- приведення нормативно-правові акти освіти, культури, медицини у відповідність до міжнародних вимог;

- розмежування функцій і прав центральних, регіональних та місцевих органів виконавчої влади, децентралізація управління гуманітарною сферою тощо [7].

Ми згодні з висвітленням думки М. Іваніцької щодо фінансового, організаційного та правового механізму реалізації гуманітарної сфери органами виконавчої влади. Для вдосконалення вищезазначених механізмів реалізації гуманітарні видатки потрібно узгоджувати з економічною базою держави, широко залучати кошти позабюджетних фондів для вирішення питань гуманітарної сфери. Тобто очевидна необхідність багатоканального фінансування медицини, освіти, культури як за рахунок державного так і місцевих бюджетів. Обов'язковим має бути адекватний вкладеній праці, рівень фінансування медичних працівників, освітян, працівників закладів культури, обсяги фінансування закладів поставити в пряму залежність від результатів роботи.

Формування моделі обов'язкового державного медичного страхування, добровільного медичного страхування, змішаної системи ініціативних фондів, державних медичних позик, благодійних програм, особистих коштів хворих та їхніх родин, вимагає прийняття конструктивних рішень. Відтак, система державного управління гуманітарною сферою повинна бути замінена на громадсько-державне управління. До розробки і реалізації гуманітарної політики мають залучатись широкі кола громадських структур. У сфері освіти зусилля мають спрямовуватись на забезпечення умов для реалізації безперервної освіти, побудову індивідуальної освітньо-професійної траєкторії; розгортання конкуренції в наданні учням і батькам можливостей вибору навчальних закладів. Конкуренція закладів стимулює підвищення якості навчання та економію ресурсів за рахунок їх концентрації в більш продуктивних структурах.

Констатуємо, що на сучасному етапі в Україні сформовано організаційно-функціональну структуру державного управління освітою, яка репрезентує сукупність органів виконавчої влади, об'єднаних предметами їх відання та компетенцій. Управління галуззю вищої освіти здійснюють державні органи управління освітою, які ієрархічно побудовані та включають вищий, центральний і регіональний рівні, кожний з яких має власні повноваження для реалізації державної освітньої політики.

Розглянемо більш детально управління вищою освітою на рівні регіону. На вищому рівні (Президент та Верховна Рада України) визначаються цілі, завдання, механізми реалізації державної освітньої політики, розробляються законопроекти, нормативно-правова база функціонування і розвитку освіти. До центрального рівня управління, який очолює Кабінет Міністрів України, належать Міністерство освіти і науки України, галузеві міністерства і відомства, яким підпорядковані відповідні вищі навчальні заклади (далі – ВНЗ), а також державні комітети, агентства, комісії. Зазначені державні органи реалізують державну освітню політику, здійснюючи контроль за її втіленням та дотриманням законодавчих актів у галузі вищої освіти, розробляють програму її розвитку та стандарти, визначають нормативи матеріально-технічного і фінансового забезпечення ВНЗ, здійснюють аналітично-прогностичну діяльність у галузі, визначають тенденції і стратегічні напрями її розвитку, здійснюють організацію і контроль за навчально-виховною, навчально-методичною та науковою діяльністю ВНЗ.

Як зазначено в одній з енциклопедій освіти за редакцією В. Г. Кременя, управління освітою на рівні регіону – це "...діяльність регіональних органів державного управління освітою та органів місцевого самоврядування, спрямована на загальнонаціональне формування регіонального компонента освіти з урахуванням принципів структурної ієрархії, фінансово-економічного забезпечення та оптимального поєднання централізації, децентралізації й регіоналізації управління". [9]

У сфері охорони здоров'я необхідно розробити стратегію активної участі самої людини у зміцненні її здоров'я. Потрібна міжсекторна співпраця між сферами охорони здоров'я, освіти, спорту, молодіжної політики, громадськими організаціями. Також необхідно розробити національну концепцію щодо участі людини у зміцненні свого здоров'я. У сфері культури варто перейти до інноваційно-інвестиційної моделі управління, яка базуватиметься на стратегічних напрямках, а саме: адаптація інноваційної системи України до умов глобалізації та підвищення її конкурентоспроможності; створення сприятливого інвестиційного клімату; переорієнтація системи продукування інновацій на ринковий по-

пит і споживача; створення привабливих умов для творців інновацій, стимулювання інноваційної активності підприємництва в галузі культури; ліквідація "розпорошення" коштів і концентрування фінансів на основних інноваційних напрямках; застосування системного підходу в управлінні інноваційним розвитком у галузі культури та інформатизацію суспільства.

Таким чином, гуманітарний розвиток має бути спрямований на:

- зміни організаційних структур закладів гуманізації сфери з метою підвищення гнучкості та зменшення ієрархії, розширення ступеня автономії;
- вироблення стратегії розвитку гуманітарної сфери;
- поліпшення доступу населення до освіти, охорони здоров'я, соціальної допомоги, культури;
- розширення партнерства в мобілізації фінансових та інших ресурсів для розв'язання конкретних задач;
- урегулювання особливо гострих проблем соціального значення – зниження рівня безробіття, підвищення якості медичного обслуговування та шкільної освіти [2, 1-2].

У регіональних програмах інвестиційного розвитку областей України є слушні пропозиції щодо функціональних механізмів реалізації гуманітарної політики в діяльності органів виконавчої влади – розмежувати на загальнодержавні та місцеві. До загальнодержавних, наприклад, обов'язковим необхідно зробити державне медичне страхування. Одним із регіональних механізмів реалізації гуманітарної політики місцевими органами виконавчої влади є залучення громадських структур до здійснення гуманітарної політики. Варто зазначити, що гуманітарна політика повинна постійно перебувати в безперервному процесі оновлення, який має відповідати індивідуальним потребам та інтересам особистості. У центрі уваги органів виконавчої влади, які реалізують гуманітарну політику має бути – людина, задоволення її культурних, духовних, освітніх потреб, надання їй якісних медичних послуг, забезпечення реалізації демократичних прав і свобод.

Стратегічним завданням держави у гуманітарній сфері є нагальна потреба у перебудові інформаційної політики. Засоби масової інформації не виконують соціальних функцій і запитів, а формують примітивні смаки у населення через тиражування зразків низькопробної масової культури.

Пріоритетними напрямками є поглиблене вивчення особливостей вироблення та реалізації державної гуманітарної політики як на загальнонаціональному, так і регіональному рівнях, шляхів їх оптимізації. При виробленні, здійсненні, забезпеченні системності державної гуманітарної політики на різних рівнях передбачено узгодження позицій загальнонаціональної та регіональних еліт. Ефективність державної гуманітарної політики пов'язана з необхідністю здійснення державою цілісної та системної політики у соціальній, економічній, гуманітарній, оборонно-безпековій, міжнародній сферах.

У концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року зазначено, що ключовими проблемами у державній гуманітарній політиці є забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної у різних сферах суспільного, національного та державного буття, інтеграція національних меншин в єдиний загальнонаціональний гуманітарний простір України, єдність національного інформаційного простору України, формування національної культурної ідентичності, забезпечення єдності, канонічності та помісності православної церкви.

Нагальні проблеми національного розвитку зумовлюють нерозв'язаність низки суперечностей, зокрема, між національним гуманітарним простором та регіональними гуманітарними процесами, тобто позиціями місцевих еліт адміністративно-територіальних одиниць України через надмірну централізацію та концентрацію управління національними процесами. Доцільно розглянути нормативно-правову базу державної гуманітарної політики у різних сферах. При її виробленні та реалізації брати курс на оптимізацію управління наявними ресурсами та інструментами. Особливої знаковості державна гуманітарна політика набуває з огляду на нагальну потребу в зменшенні адміністрування гуманітарних процесів на різних рівнях, створення моделі ефективного взаємодії у розвитку регіонів між центром та місцевими елітами.

Отже, до стратегічних напрямків гуманітарної політики Української держави належить:

- неухильне дотримання правових, економічних та організаційних засад і гарантій для самореалізації особистості;
- забезпечення якісної і доступної освіти, всебічного розвитку науки, культури, духовності;
- забезпечення єдиного стандарту надання гуманітарних послуг та створення соціального стандарту для працівників гуманітарної сфери;
- гарантування свободи слова і думки, вільного доступу громадян до інформації. Уряд є найважливішою складовою частиною і центральною ланкою всього державного механізму.

До завдань Уряду в сфері гуманітарної політики відносяться:

- організація роботи з формування і реалізації державної політики в гуманітарній, науково-технічній, політико-ідеологічній сферах; з питань сім'ї та молоді, охорони здоров'я, освіти, науки; виставкової та інноваційної діяльності, культури і мистецтва, преси та інформації, фізичної культури і спорту, міжнародних та конфесійних відносин; координація заходів щодо реалізації державної мовної політики;
- організація роботи з формування і реалізації державної соціальної політики.

Функція Уряду у гуманітарній сфері – забезпечення проведення політики у сферах праці та зайнятості населення, соціального захисту, науки, освіти, культури.

Кабінет міністрів вирішує в даній сфері наступні питання:

- за участю громадських організацій розробляє систему заходів щодо підтримання та зміцнення здоров'я населення, забезпечує умови щодо використання фізичної культури і спорту;
- затверджує державні стандарти освіти з кожного освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня;
- встановлює порядок створення, реорганізації, ліквідації, ліцензування, інспектування, атестації та акредитації закладів освіти;
- встановлює порядок забезпечення стипендіями, гуртожитками, інтернатами вихованців, учнів, студентів, курсантів, слухачів, стажистів, аспірантів, докторантів;
- організовує розробку та здійснення комплексних і цільових загальнодержавних програм, створює економічні, правові та організаційні механізми, що стимулюють ефективну діяльність в галузі охорони здоров'я;
- забезпечує розвиток мережі закладів охорони здоров'я;
- забезпечує реалізацію політики держави у сфері культури;
- забезпечує фінансування та матеріально-технічне постачання закладів охорони здоров'я, установ і закладів державної санітарно-епідеміологічної служби [5].

Основне питання, яке виникає при формуванні управлінських структур, стосується змісту їх діяльності. На наш погляд, основними функціями державно-громадських органів управління, наприклад, в сфері культури на місцевому рівні мають бути:

- визначення завдань і пріоритетних напрямів регіональної культурної політики;
- організація розробки та реалізації різних культурно-мистецьких програм і проектів;
- зосередження матеріальних і фінансових ресурсів на потрібних ділянках і напрямках, враховуючи думку громадськості, контроль за використанням коштів.

Форми роботи – консультації з розв'язання певних культурно-мистецьких проблем; обговорення проектів програм культурного розвитку; громадські слухання, виїзні засідання. Раді (комітету, комісії) з питань культури і дозвілля необхідно надати статус юридичної особи. Для здійснення своїх повноважень вона повинна мати свій власний фінансовий фонд, який би складався з асигнувань місцевого бюджету та позабюджетних коштів – надходження від приватних осіб, від проведених культурно-мистецьких заходів, добровільних пожертв у фонд розвитку культури. Отже, удосконалення діяльності місцевих органів управління гуманітарною політикою повинно відбуватись за умови активізації громадянського суспільства. У названому процесі потребують вдосконалення три аспекти: алгоритми та відносини.

Якщо в правильному напрямку реалізувати Концепцію гуманітарного розвитку на період до 2020 року, то вона:

- сприятиме формуванню демократичного, консолідованого суспільства, де знання та можливості їх практичного застосування стануть важливим засобом самореалізації і розвитку особистості, і тим самим сталого розвитку держави;
- стимулюватиме зменшення розриву у рівні життя між різними соціальними верствами;
- поліпшить моральне та фізичне здоров'я нації;
- служитиме розвитку інформаційного суспільства;
- інтенсифікує вихід модерних досягнень інтелектуального потенціалу нації на внутрішній та зовнішній ринок;
- сприятиме соціально-культурній активізації громадянина та громадянського суспільства;
- стимулюватиме подолання культурно-ідеологічних розходжень в українському суспільстві, поверненню громадянам історичної самоповаги, гордості за свою державу і віри в її майбутнє.

Безпосередньо проблеми управління гуманітарним розвитком тісно пов'язані з управлінням суспільним розвитком та забезпечення суспільної стабільності в державному управлінні, з недосконалістю та нерозробленістю важливих базових науково-практичних принципів. Так, принцип передбачення на основі випереджаючих уявлень є одним з основних для наукового прогнозування майбутнього розвитку, що дає можливість визначати альтернативні варіанти модернізації системи управління з урахуванням глобалізаційних викликів та моделювати розвиток суспільства з урахуванням інноваційного потенціалу.

Головними завданнями державного управління забезпеченням стабільності в цьому контексті повинні стати: моделювання розвитку об'єкту управління, прогнозування усіх імовірних наслідків, оцінка можливих ризиків прийняття державних рішень, в тому числі, стратегічних, моніторинг інновацій, управління змінами тощо. Таким чином можемо говорити, що передбачення, яке формується на основі випереджаючих уявлень, є основою стратегічного державного управління, спрямованого на досягнення ефективності управлінської системи та стабілізацію суспільного розвитку шляхом вибору оптимальної стратегії розвитку держави. Фактично випередження стає одним з основних механізмів забезпечення суспільної стабільності, що надає системі динаміки, спрямовуючи її на новий шлях розвитку. Важливим завданням держави при цьому є формування інноваційних механізмів забезпечення суспільної стабільності. Основною формою реалізації на практиці випереджаючих уявлень є державна інформаційна політика, яка визначає глобальні цілі держави та конкретні завдання системи державного управління, механізми та технології їх досягнення та аналізує наявні ресурси, залежно від чого моделюється той або інший сценарій розвитку.

Продовжуючи аналізувати здійснення культурної політики, зазначимо, що пріоритетними напрямками є: забезпечення умов повноцінного розвитку сучасної української культури через розробку та впровадження державних інвестиційних програм збереження та популяризацію досягнень національної матеріальної та духовної культури; реалізація комплексу освітніх, культурно-мистецьких програм і проєктів для дітей та молоді, спрямованих на духовний розвиток підростаючого покоління.

У глобалізованому світі третього тисячоліття розвиток держави стає можливим лише завдяки ефективній реалізації її людського потенціалу. Як європейська за своєю цивілізаційною належністю держава Україна має спиратися у своєму розвитку на людиноцентричну систему цінностей, основу якої становлять свобода, справедливість, солідарність, рівність, відповідальність та ін. Нині в Україні розгортається процес змін, що мають на меті всебічне забезпечення інтересів людини, сприяння її прагненню жити й творити в гармонії зі своїм соціальним оточенням, суспільними цінностями і природою. Спираючись на цей підхід, Україні потрібно забезпечити цілісну політику гуманітарного розвитку, адекватну завданням модернізації суспільства згідно із загальноєвропейськими тенденціями і національними пріоритетами.

Гуманітарний розвиток України є процесом удосконалення суспільства шляхом наближення до потреб людини в усіх сферах суспільного життя, створення умов для максимального розкриття творчо-продуктивного потенціалу й самореалізації кожної особистості відповідно до її духовних і матеріальних потреб та інтересів. Державна стратегія гуманітарного розвитку України ґрунтується на гуманістичних ідеалах, світоглядних орієнтирах і культурних традиціях українського народу, загальнолюдських цінностях та універсальних стандартах прав людини [10, 41-50].

Відтак комплекс стратегічних гуманітарних заходів є гарантією поступового відродження всіх сфер українського суспільства, виходу держави на рівень повномасштабної економічної, політичної та науково-технологічної конкурентоспроможності. Тому нехай базовий гуманітарний принцип, який є орієнтиром у діяльності нинішнього Уряду, а саме принцип "для Людини, з Людиною та в ім'я Людини" стане сучасною громадянською ідеологією для кожного, хто разом з нами бажає побудувати Нову Україну – розвинене, цивілізоване європейське суспільство третього тисячоліття!

Література

1. Арістотель. Політика: Сочинения / Арістотель. – М., 1984. – Г. 4.
2. Богуцький Ю.П. Проблеми та перспективи української культури / Юрій Петрович Богуцький // Культура і життя. – 2002. – № 8–9. – 6 березня. – С. 1–2.
3. Бех В.П. Гуманітарний розвиток країни: внутрішня політика держави усучасному глобалізованому світі / Володимир Павлович Бех // Державна політика в гуманітарній сфері(матеріали круглого столу). – Івано-Франківськ, 2001.
4. Вовканич С.Й. Духовно-інтелектуальний потенціал України та її національна ідея / Степан Йосипович Вовканич. – Львів : ЛБА, 2001.
5. Дзюба І.М. Між культурою і політикою / Іван Михайлович Дзюба. – К. : Сфера, 1998.
6. Європейська хартія місцевого самоврядування. Страсбург, 15 жовтня 1985 р. Офіційний переклад // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2002. – № 10.
7. Іваніцька М.М. "Гуманітарний розвиток і гуманітарна політика держави"/Марія Михайлівна Іваніцька/[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kds.org.ua/blog/ivanitska-mm-tvorcha-robota-gumanitarnij-rozvitok-i-gumanitarna-politika-derzhavi>
8. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.96 р. // Відом. Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 17.
9. Кремень В.Г. Енциклопедія освіти / Василь Григорович Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008.
10. Куценко В.І. Гуманітарна сфера в контексті глобалізації / Віра Іванівна Куценко // Регіональна економіка. – 2002. – № 3. – С. 41–50.
11. Скуратівський В.А., Трощинський В.П., Чукут С.А. Гуманітарна політика в Україні: Навч. Посіб / Віталій Андрійович Скуратівський, Василь Павлович Трощинський, Світлана Анатоліївна Чукут. – К. : Вид-во УАДУ; Вид-тво "Міленіум", 2002.
12. Чукут С.А. Реалізація державної культурної політики як пріоритетний напрям розвитку гуманітарної сфери / Світлана Анатоліївна Чукут // Україна: поступ у XXI століття : Наук.-метод. зб. / І.Ф. Надольний, В.А. Ребало, Н.Р. Нижник та ін. – К. : Вид-во УАДУ, 2000.

References

1. Aristotel. Polytyka: Sochyneniya / Aristotel. – M., 1984. – H. 4.
2. Bohutskiy Yu.P. Problemy ta perspektyvy ukrainskoi kultury / Yurii Petrovych Bohutskiy // Kultura i zhyttia. – 2002. – № 8–9. – 6 bereznia. – S. 1–2.
3. Bekh V.P. Humanitarnyi rozvytok krainy: vnurishnia polityka derzhavy usuchasnomu hlobalizovanomu sviti / Volodymyr Pavlovych Bekh // Derzhavna polityka v humanitarnii sferi(materialy kruhloho stolu). – Ivano-Frankivsk, 2001.
4. Vovkanych S.Y. Dukhovno-intelektualnyi potentsial Ukrainy ta yii natsionalna ideia / Stepan Yosypovych Vovkanych. – Lviv : LBA, 2001.
5. Dziuba I.M. Mizh kulturoiu i politykoiu / Ivan Mykhailovych Dziuba. – K. : Sfera, 1998.
6. Yevropeiska khartiia mistsevoho samovriaduvannia. Strasburh, 15 zhovtnia 1985 r. Ofitsiinyi pereklad // Biuletyn zakonodavstva i yurydychnoi praktyky Ukrainy. – 2002. – № 10.

7. Ivanitska M.M. "Humanitarnyi rozvytok i hmanitarna polityka derzhavy"/Mariia Mykhailivna Ivanitska/ [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa: <http://kds.org.ua/blog/ivanitska-mm-tvorcha-robota-gumanitarnij-rozvytok-i-gumanitarna-politika-derzhavi>
8. Konstytutsiia Ukrainy: Pryiniata na p`yatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28.06.96 r. // Vidom. Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 1996. – № 30. – St. 17.
9. Kremen V.H. Entsyklopediia osvity / Vasyl Hryhorovych Kremen. – K. : Yurinkom Inter, 2008.
10. Kutsenko V.I. Humanitarna sfera v konteksti hlobalizatsii / Vira Ivanivna Kutsenko // Rehionalna ekonomika. – 2002. – № 3. – S. 41—50.
11. Skurativskiy V.A., Troshchynskiy V.Piu, Chukut S.A. Humanitarna polityka v Ukraini: Navch. Posib / Vitalii Andriilvych Skurativskiy, Vasyl Pavlovych Troshchynskiy, Svitlana Anatoliivna Chukut. – K. : Vyd-vo UADU; Vyd-tvo "Milenium", 2002.
12. Chukut S.A. Realizatsiia derzhavnoi kulturnoi polityky yak priorytetnyinapriam rozvytku humanitarnoi sfery / Svitlana Anatoliivna Chukut // Ukraina: postup u XXI stolittia : Nauk.-metod. zb. / I.F. Nadolnyi, V.A. Rebkalov, N.R. Nyzhnyk ta in. – K. : Vyd-vo UADU, 2000.

УДК 165.9:130.2

Savchenko Anzhelika
postgraduate student,
Kharkov State Academy of Culture
e-mail: angelikasavch@gmail.com

THE INFLUENCE OF CULTURE ON HUMAN EVOLUTION

A distinctive feature of the current stage of development is the fact that science is a synthesis of various disciplines in various fields of knowledge, and, in fact, it forms a holistic picture of the world, holistic world outlook, which is gradually replacing all the old paradigms. In this work the cultural evolution is considered in context of energy and information aspect, that allows exploring human culture as a process that promotes human development and evolution.

Keywords: culture, evolution, man, energy, development, process, space.

Савченко Анжеліка Анатоліївна, аспірантка Харківської державної академії культури
Влияние культуры на эволюцию человека

Статья посвящена анализу влияния культуры на эволюцию человека сквозь призму энергетического и информационного аспектов, позволяющих исследовать человеческую культуру как процесс, который управляет развитием человека и объясняет его эволюцию. Первыми интересными исследованиями в этом направлении являются труды Аристотеля и Платона, древних китайских философов. Отмечено, что новые теории, которые эволюцию человечества объясняют природными факторами, сейчас приобрели широкую популярность, что, в частности, отражено в трудах современных западных философов. Доказано, что только проходя через этапы самоорганизации и саморазвития, человек способен в полной мере раскрыть свой потенциал в его антропологическом космическом смысле, приобретая опыт согласованности своих действий, направленных на развитие себя и человечества в целом.

Ключевые слова: культура, эволюция, человек, энергетика, развитие, процесс, пространство.

Савченко Анжеліка Анатоліївна, аспірантка Харківської державної академії культури
Вплив культури на еволюцію людини

Стаття присвячена аналізу впливу культури на еволюцію людини крізь призму енергетичного й інформаційного аспектів, що дають змогу досліджувати людську культуру як процес, який керує розвитком людини та пояснює його еволюцію. Першими цікавими дослідженнями в цьому напрямі стали праці Аристотеля і Платона, стародавніх китайських філософів. Зазначено, що нові теорії, в яких еволюція людства пояснюється природними факторами, нині набули широкої популярності, що, зокрема, відображено в працях сучасних західних філософів. Доведено, що тільки проходячи через етапи самоорганізації та самовдосконалення, людина здатна повною мірою розкрити свій потенціал в його антропологічному космічному змісті, набувши досвіду узгодженості своїх дій, спрямованих на розвиток себе і людства в цілому.

Ключові слова: культура, еволюція, людина, енергетика, розвиток, процес, простір.

The overall popularity of the new theories in which the evolution and development of mankind is explained with natural factors has risen. The interest to exploring humanity as a cosmic phenomenon also increases. And it is not coincidentally that modern Western philosophy focuses on the identification of "internal and spiritual structure of the human mind, its spirituality, reflective consciousness, identity, individuality, as on the center of the principal species differences of Homo Sapiens and of each individual representative of humanity" [11]. In a society there is a growing understanding of the significance of spirituality, culture and human rights in the formation of a new complete picture of the world and man, of their energy-information evolution and nature.

At the present, a phenomenon of human cultural evolution requires a thorough and comprehensive exploring, because the future of humanity depends on the man itself, on orientation of his actions, thoughts, and nature of energy (positive or negative), via which it interacts with the environment and impacts the